

Ivan Wolffers is arts, wetenschapper en schrijver. Hij heeft prostaatkanker.

Ivan Wolffers

Pijn doet geen zeer. Eenzaamheid wel

Over de ware aard van pijn

In de Guardian las ik een oproep aan artsen om te schrijven over gebeurtenissen in hun carrière die voor een fundamentele verandering zorgden. Ik heb ook zo'n les, waarover ik graag vertel.

Het gebeurde heel vroeg in mijn loopbaan, in de herfst van 1974, in het Academisch Ziekenhuis aan de Catharijnesingel in Utrecht. Daar liep ik mijn coschap heelkunde en werkte op de afdeling Eerste Hulp. Het was laat in de middag, het regende en er waren weinig patiënten. Het was een beetje saai en ik verlangde te ontsnappen naar mijn vrouw en kind om samen met hen thuis te eten. Maar ja, we moesten wachten tot de dienst voorbij was. Om de beurt moesten wij, coassistenten, een patiënt de anamnese afnemen, een algemeen onderzoek doen en dan de voorlopige bevindingen aan de arts-assistent doorgeven. Ik was net aan de beurt, toen ik drie mannen zag naderen. De man in het midden liep op een vreemde manier met zowel zijn linker- als zijn rechterbeen mank. 'Goh', dacht ik nog, 'die heeft een raar ongeval gehad.' Hij hield zijn handen op zijn rug. Zijn metgezellen waren beiden een kop groter. In de spreekkamer gekomen maakte een van de twee de handboeien los. De ander hielp met het verwijderen van de stokken in de broekspijpen. 'Wij blijven buiten op wacht staan', lieten ze me weten. 'Wat brengt je hier?' vroeg ik. 'Ik heb een lepel ingeslikt', antwoordde de man. Hoewel ik netjes, zoals ik geleerd had, met mijn rug naar het licht zat en de patiënt goed kon aankijken, moet mijn verbazing zo groot zijn geweest dat hij die aan mijn gezicht kon aflezen. 'Dat doe ik', legde hij uit, 'als ik me alleen voel en mijn meisje

mis. Ze zullen me zo gaan opereren en als ik uit narcose ontwaak trek ik alle slangen eruit en ga ik naar huis om haar te zien. Dat duurt dan tot ze me weer komen halen en terug naar de gevangenis brengen.'

Om het te bewijzen trok hij zijn T-shirt omhoog en toonde zijn borst, die op een schaakbord van littekens leek.

'Dit is de dertigste keer', zei hij. 'Ze hebben me gewaarschuwd dat ik er niet altijd maar mee door mag gaan, want op een gegeven moment wordt het te gevaarlijk om me te opereren.' 'Maar doet het geen pijn?' flapte ik eruit, niet in staat om een intelligentere vraag te formuleren: het gesprek waarin ik beland was leek in de verste verte niet op de keten vragen en antwoorden waar ik aan gewend was geraakt in de kliniek.

Hij lachte en zei woorden die altijd in mijn hoofd zijn blijven naklinken: 'Ach, pijn doet geen zeer. Eenzaamheid wel, je lief missen.'

Toen de arts-assistent met me de spreekkamer in liep, groette hij de man alsof hij hem al eerder had gezien. Hij bestelde een rolstoel en zei een verpleegkundige de patiënt naar de operatiekamer te brengen. Terwijl hij de kamer werd uitgereden keek de man me over zijn schouder aan. Hij moest mijn extreme interesse opgemerkt hebben. Hij had daarom nog een goed advies voor me: 'Slik nooit een vork door, want die kan in je slokdarm blijven hangen en dan kunnen ze hem er met een tang uithalen.' Dat advies heb ik me nooit in mijn leven ter harte hoeven nemen. Maar het inzicht dat de man me verschaftte in de ware aard van pijn is bijzonder bruikbaar voor me geweest. ■